

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	33510
Nom	Salut i treball social
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	4.5
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1311 - Grau Treball Social	Facultat de Ciències Socials	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1311 - Grau Treball Social	10 - Salut i Treball Social	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
JORDA VALLES, ADRIAN	125 - Infermeria
MARTINEZ MARTINEZ, MARIA ISABEL	125 - Infermeria
VISCONTI GIJON, JOSE VICENTE	125 - Infermeria

RESUM

Els problemes socials i de salut actuals tenen una etiologia entrelaçada, sense cap frontera clarament definida, i requereixen una atenció integral a les persones, les famílies i la comunitat. Per això, els continguts de l'assignatura «Salut i Treball Social» van dirigits a reforçar l'enfocament interdisciplinari i busquen la transversalitat quant a les competències i habilitats. A més a més, es pretén de reforçar la destresa adquirida en els mètodes de treball social emprats en l'àmbit individual, familiar, grupal i comunitari. Tots ells enfocats a la pràctica professional que es realitza en les diverses institucions d'atenció a la salut, tant en l'atenció primària de salut com en l'atenció especialitzada hospitalària i de salut pública. En el nivell d'atenció primària, incloses les Unitats de Suport a aquesta, s'impulsa en especial el paper que desenvolupa el treball social en els processos de participació i d'intervenció comunitària en salut, i s'hi posa èmfasi en la importància de la coordinació sociosanitària, tal com subratlla l'OMS. En conclusió, amb l'assignatura es desitja promoure una visió crítica sobre aquells temes relacionats amb la salut pública i les polítiques socials i econòmiques que incideixen en el benestar i en la qualitat de vida de la població.

Al principi de l'assignatura s'estudia el sorgiment de la salut pública i la configuració dels sistemes sanitaris als països industrialitzats, la qual respon a un procés d'índole sociopolítica, de manera que les estructures sanitàries resultants, destinades a satisfer les necessitats de la població en matèria de salut i malaltia, han anat variant en funció de la situació econòmica i política de cada país. S'hi ofereix una comparació dels models sanitaris (Bismarck, Beveridge, Friedman) i s'hi apunten les perspectives de futur, lligades al context internacional i del nostre entorn, en el qual s'estan implantant una sèrie de reformes en els sistemes sanitaris paral·leles al debat polaritzat al voltant de l'estat de benestar i al paper que ha de jugar l'estat en qüestió d'atenció sanitària després que es va promulgar la Directiva Bolkenstein. Per últim, s'hi fa un repàs de les recomanacions de l'OMS-OPS per a fer front als desafiaments d'ordre mundial, entre les quals es troben les estratègies d'actuació sostenible en política de Salut per a Tots en el segle XXI i els Objectius del Mil·leni.

Les **bases teòriques i conceptuals de la salut pública** permeten d'introduir l'alumnat en la formulació actual de la disciplina de la salut pública. Mitjançant la teoria integral de la salut, s'analitza el concepte de salut-malaltia i el procés d'emmalaltir en la seua dimensió social, la qual cosa obliga a plantejar les condicions de vida i treball generades pel capitalisme i els elements ideològics que el configuren. No es pot comprendre d'una altra manera la dinàmica de canvi del patró epidemiològic (tant pel que fa a les **malalties transmissibles** com a les **no transmissibles**), els determinants socials, els riscos i els **problemes de salut** de la comunitat en el seu propi context històric i en el context de les noves formulacions de la salut internacional.

La salut pública emprà l'epidemiologia social com el mètode per a realitzar **estudis d'investigació en salut** en l'àmbit col·lectiu i poblacional. Cal familiaritzar-se, així, amb els fonaments de l'epidemiologia i amb conceptes elementals com ara raó, proporció, taxa, incidència, prevalença, tots ells imprescindibles per a comprendre la importància de la mesura en aquesta ciència. Els estudis epidemiològics ens permeten d'apropar-nos al coneixement de la situació de salut d'una població i esbrinar relacions causals entre els factors de risc i els efectes sobre la salut de la població, atenent la perspectiva de gènere i els biaixos que les investigacions introdueixen en aquest aspecte. Faciliten la investigació en salut els sistemes d'informació sanitària i altres fonts que nodreixen de dades la salut pública. A continuació es dedica un espai a l'anàlisi de la situació de salut.

Assabentar-se de l'organització i funcionament del **sistema públic de protecció de la salut** estatal i autonòmic esdevé una baula necessària per a introduir-se en els programes d'**intervenció en salut**, sobretot els que es desenvolupen en el nivell bàsic d'un Departament de Salut. Si bé els més desenvolupats solen ser els programes d'àmbit individual i grupal (xiquet/a sa/na, salut escolar, dona, persones amb malaltia crònica, immunitzacions, educació per a la salut) cal incentivar els plans comunitaris de salut. És amb ells com el treball social adquireix un protagonisme rellevant i des d'on pot brindar una **atenció integral a la salut dels grups de població vulnerables**. Aquests plans requereixen un perfecte engranatge de coordinació sociosanitària.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Els que especifica el centre amb les restriccions de matrícula respecte a altres assignatures del pla d'estudis.

Per a un millor aprofitament de l'assignatura es recomana que l'alumnat dispose de coneixements bàsics previs de les assignatures relacionades a continuació;

33518 Història Social i Política Contemporània

33512 Igualtat de Gènere i no Discriminació, per tal de conèixer i evitar les desigualtats en temes de Salut.

33519 Instruments i Tècniques d'Informació. Organització de l'Estudi i Documenta

1311 - Grau Treball Social

- Que els estudiants sàpien aplicar els seus coneixements al seu treball o vocació d'una forma professional i posseïsquen les competències que solen demostrar-se per mitjà de l'elaboració i defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.
- Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Capacitat per a treballar i valorar de manera conjunta amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats les seues necessitats.
- Capacitat per a actuar en la resolució de les situacions de risc amb les persones, així com per a les pròpies i les dels col·legues de la professió.
- Capacitat per a demostrar competència professional en l'exercici del treball social.
- Capacitat per a establir relacions professionals a fi d'identificar la forma més adequada d'intervenció.
- Capacitat per a intervenir amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats per ajudar-los a prendre decisions ben fonamentades sobre les seues necessitats, circumstàncies, riscos, opcions preferents i recursos

- Capacitat per a valorar les necessitats i opcions possibles per orientar una estratègia d'intervenció.
- Capacitat per a establir i actuar per a la resolució de situacions de risc prèvia identificació i definició de la seua naturalesa.
- Capacitat per a establir, minimitzar i gestionar el risc cap a un mateix i els col·legues per mitjà de la planificació, la revisió i el seguiment d'accions per limitar l'estrès i el risc.
- Capacitat per adquirir i dominar els coneixements disciplinassis necessaris per a l'anàlisi de la societat contemporània, la seua estructura i la seua dinàmica, entre els quals s'inclou analitzar la complexitat dels fenòmens socials adoptant una perspectiva multidisciplinària (Economia, Dret, Sociologia, Antropologia, Història, Psicologia i Salut).

R.A-20. Comprèn les funcions essencials de la salut pública i les principals característiques que configuren els models sanitaris, i identifica el marc d'actuació del treball social en salut.

R.A-21. Coneix i comprèn les relacions entre la salut i la situació social de les persones, el sistema de gènere, la cultura i el cycle vital.

R.A-22. Identifica i analitza els determinants de la salut i la seua influència en les condicions de vida i treball de la població, així com els factors de risc i els agents que intervenen en els problemes de salut i els seus mecanismes de control.

R.A-23. Sap obtenir dades epidemiològiques i utilitzar els diversos sistemes d'informació sanitària per a valorar mitjançant indicadors les tendències i riscos que orienten la presa de decisions sobre salut.

R.A- 24. És capaç d'identificar i valorar les necessitats socials relacionades amb els problemes de salut i la seua repercussió en la vida de les persones afectades, i les estratègies d'atenció i suport pertinents en cada situació.

R.A-25 Reconeix la importància i necessitat de la coordinació sociosanitària per a abordar els problemes de salut que donen lloc a necessitats d'atenció i suport socials, amb especial referència a les discapacitats i problemes que causen dependència.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. BASES TEÒRIQUES I CONCEPTUALS DE LA SALUT PÚBLICA. FUNCIONS ESSENCIALS DE LA SALUT PÚBLICA

Concepte actual de salut pública.

La salut pública com a ciència i pràctica política.

Funcions de la salut pública.

2. EVOLUCIÓ HISTÒRICA DE LA SALUT PÚBLICA. MODELS SANITARIS

Condicions socials i polítiques en el sorgiment de la salut pública.
Determinants de la conformació dels sistemes sanitaris.
Concepte i objectius d'un sistema sanitari.
Tipologia i models de sistemes sanitaris.
Comparació entre els models.

3. LES TEORIES INTERPRETATIVES DEL PROCÉS SALUT MALALTIA: ELS DETERMINANTES DE LA SALUT

Concepte de salut/malaltia.
Dimensió objectiva i subjectiva de la salut.
Definicions de salut.
Factors determinants de la salut.
Bases teòriques de les malalties transmissibles. Concepte.
La cadena epidemiològica.
Mecanismes de control de les malalties transmissibles.
Estructures demmalaltir relacionades amb el model.
Bases teòriques de les malalties no transmissibles. Concepte.
Factors de risc.
Estructures demmalaltir relacionades amb el model no transmissible.

4. ELS PRINCIPALS PROBLEMES DE SALUT I EL SEU CONTROL

La contaminació atmosfèrica.
La contaminació de laigua.
La contaminació del sòl.
Contaminació per agents químics.
Riscs de l'habitatge per a la salut.
El treball i la salut.
L'alimentació com a problema de salut pública.
Mesures de prevenció i de protecció.
Desenvolupament sostenible.

5. EPIDEMIOLOGIA. TIPUS DESTUDI I APLICACIONS EN LÀMBIT DEL TREBALL SOCIAL

Epidemiología.
Tipos de estudios epidemiológicos.
Aplicaciones de la epidemiología.
La medida en epidemiología: razón, proporción y tasa.
Prevalencia e incidencia.
Epidemiología descriptiva.
Epidemiología observacional.
Epidemiología experimental.

Razonamiento epidemiológico.
Sistema de Información Sanitaria.
Fuentes de información en Salud Pública.
Estudio comunitario de salud: fases y metodología.

6. ELS PROGRAMES DE SALUT SEGONS SECTORS I GRUPS DE POBLACIÓ

Etapas de la programació.
Metes i objectius.
Especificació dels objectius operatius.
Identificació de les activitats i de llurs interrelacions.
Identificació de recursos per a la realització de cada activitat.
Assignació de responsabilitat per a cada activitat.
Elaboració dun manual de procediment.
Consideracions estratègiques en la implantació de programes.
Els programes bàsics del Departament de Salut.
Programes deducació per a la salut.
Programa dimmunitzacions.
Programa del xiquet/xiqueta sa/na.
Programa de salut escolar.
Programa de la dona.
Programes de malalties cròniques.
Programa dalimentació i nutrició.
Els plans comunitaris de salut.

7. LATENCIÓ INTEGRAL ALS GRUPS VULNERABLES. PROCESOS DE VALORACIÓ I DATENCIÓ ALS PROBLEMES DE SALUT DE LA POBLACIÓ. ELS SISTEMES DE REGISTRE.

Atenció integral a la salut.
Instruments per a latenció dels problemes de salut de la població.
Els exàmens de salut.
La visita domiciliària.
Els estudis de família.
Les consultes programada, per demanda i urgent.
Escala de valoració social i sanitària.
Sistemes de registre.

8. LA COORDINACIÓ SOCI-SANITÀRIA: MODELS, INSTRUMENTS I ESTRATÈGIES.

Concepte de sistema de salut i model sanitari.
Sistema de salut espanyol.
Marc jurídic.
Principis i competències.
Sistema de salut valencià.
Marc legislatiu i organitzatiu.

Latenci3 soci-sanitat3ria: concepte, destinataris i tipologia de serveis.
Coordinaci3 soci-sanitat3ria.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopr3ctiques	45,00	100
Elaboraci3 de treballs en grup	8,00	0
Elaboraci3 de treballs individuals	8,00	0
Estudi i treball aut3nom	13,50	0
Lectures de material complementari	8,00	0
Preparaci3 d'activitats d'avaluaci3	3,00	0
Preparaci3 de classes de teoria	9,00	0
Preparaci3 de classes pr3ctiques i de problemes	9,00	0
Resoluci3 de casos pr3ctics	9,00	0
TOTAL	112,50	

METODOLOGIA DOCENT

En funci3 de les compet3ncies, dels resultats d'aprenentatge i dels continguts s'utilitzaran diversos m3todes individuals i grupals: metodologia expositiva, treball cooperatiu, discussions en grup, comentari de text, activitats pr3ctiques i d'aplicaci3, etc.

S'utilitzar3 una metodologia participativa i din3mica amb la finalitat de promoure la implicaci3 i la participaci3 de l'alumnat en les classes, que inclour3 explicacions del professorat per a clarificar els pressupostos te3rics.

S'usar3 el debat si escau i es desenvoluparan treballs pr3ctics, exposicions i projectes de diversa índole relacionats amb la professi3 docent i amb la tem3tica del m3dul.

L'**aula virtual** s'utilitzar3 com a mitj3 de comunicaci3 entre el professorat i l'alumnat, així com per a l'intercanvi de documents i materials de suport a la doc3ncia d'ús privatiu per a l'assignatura.

Així mateix, l'alumnat disposa del següent portal d'internet: <http://salpub.uv.es>, en què disposar3 de documents i materials de suport a la doc3ncia de caràcter p3blic, retalls de peri3dics, audiovisuals, normatives estatals i auton3miques, enllaços a portals d'interès per a l'assignatura, etc.

AVALUACIÓ

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Fernández-Crehuet, J., Gestal, JJ., Delgado, M., Bolúmar, F., Herruzo, R., & Serra, Ll. Majem, (2015). Piédrola Gil. Medicina preventiva y salud pública. España. Elsevier España.
- Martínez, J. (2013). Nociones de Salud Pública. España. Ediciones Díaz de Santos.
- Hidalgo, A. & Lima, Al. (2020), Trabajo social socio-sanitario: claves de salud pública, dependencia y trabajo social. España. Editorial Sanz Y Torres S.L.
- Malagón-Londoño, G., & Reynales-Londoño, J. (2020). Salud Pública. España. Editorial Médica Panamericana.
- Equipo Vértice. (2010). Salud pública y comunitaria. España. Editorial Vértice.
- Gofin, J., & Gofin, R. (2012). Salud comunitaria global: Principios, métodos y programas en el mundo. España. Elsevier España.
- Hernández, I., et al. (2011). Manual de Epidemiología y Salud Pública. España. Editorial Médica Panamericana.
- Allen, KM., & Spitzer, WJ. (2015). Social Work Practice in Healthcare: Advanced Approaches and Emerging Trends. EEUU. SAGE Publications.
- Martín-Zurro, A. (2011). Atención familiar y salud comunitaria. España. Elsevier España.
- Ituarte, A. (2017). Prácticas del Trabajo Social Clínico. España. Nau Llibres.
- OMS. (2010). Informe sobre la Salud en el mundo: La financiación de los sistemas de Salud. El camino hacia la cobertura universal. Suiza. Organización Mundial de la Salud.
- Colom, D. (2011). El trabajo social sanitario: Los procedimientos, los protocolos y los procesos. España. Editorial UOC.

Complementàries

- Andrés, J. (2012). Atención y apoyo psicosocial domiciliario. España. Ideaspropias Editorial S.L.
- Arrivillaga, M. (2020). Salud pública: Teoría y aplicaciones. Colombia. Editorial El Manual Moderno Colombia S.A.S.
- Caballero, V., & Zapata, RM. (2019). Educación y salud en grupos vulnerables. España. Universidad Almería.
- García García J. F. (2006) Salud pública y epidemiología. Madrid: Díaz de Santos.

- Marqués F, Guayta R. (2004) Métodos y medios en promoción y educación para la salud. Barcelona: Editorial UOC.
- Moreno, B., & Garrosa, E. (2014). Salud laboral. España. Ediciones Pirámide.
- Sarriá, A., & Villar, F. (2014). Promoción de la salud en la comunidad. España. Editorial UNED.
- Serra Majem, L., Aranceta Bartrina, J., (2006) Nutrición y salud pública: métodos, bases científicas y aplicaciones. Barcelona: Elsevier.